

Percepció de les noies de 15 i 16 anys sobre la menstruació a la ciutat de Barcelona: Un estudi mixt

Autoria: Silvia Martínez Oller

Grau: Infermeria

Curs: 2019/2020

Assignatura: Treball Final de Grau

1a Convocatòria

Tutor acadèmic: Montserrat Lamoglia

Facultat de Ciències de la Salut Blanquerna

Universitat Ramon Llull

Barcelona, 8 maig 2020

*A elles, les que en algun moment del
camí han estat a prop meu.*

Agraïments

En primer lloc, m'agradaria agrair a la meva tutora acadèmica Montse Lamoglia pels seus consells i recomanacions tant acadèmics com personals al llarg d'aquest període. M'ha sabut guiar i orientar en tot el procés respectant sempre les meves propostes vers el treball. Sempre s'ha mostrat proactiva en realitzar sessions amb l'objectiu de millorar, etapa a etapa, la proposta de protocol. Fins i tot, en temps de pandèmia, ha estat present en cada un dels moments que he sol·licitat el seu ajut. També voldria agrair els consells del Raimon Milà sobre alguns aspectes de la metodologia quantitativa, com a expert en aquesta.

D'altra banda, no vull oblidar-me del meu pare Fernando i a la meva mare Montse per l'esforç que han fet durant aquests anys i donar-los les gràcies per l'oportunitat i la confiança que van dipositar en mi ara farà quatre anys quan els vaig comentar que volia ser infermera. A la meva germana Glòria, que al llarg de la meva vida ha estat un dels pilars fonamentals, aconsellant-me sempre en els reptes que se m'han plantejat. Al Sergi, per haver d'escoltar divendres si, divendres també els descobriments que setmanalment feia de la meva futura professió. I finalment, als meus amics, ja quasi infermers, que han estat al meu costat tant en els moments acadèmics com personals durant aquesta etapa.

Índex

1. Títol.....	1
2. Resum	1
3. Title	3
4. Summary	3
5. Antecedents	5
6. Bibliografia.....	11
7. Pregunta de cerca.....	15
8. Objectius.....	15
8.1. Objectiu General.....	15
8.2. Objectius Específics	15
9. Metodologia.....	17
9.1. Metodologia quantitativa.....	18
9.1.1. Disseny	18
9.1.2. Població d'estudi, àmbit d'estudi i criteris de selecció	18
9.1.3. Intervenció	20
9.1.4. Variables.....	21
9.1.5. Recollida de dades.....	22
9.1.6. Anàlisi de dades	22
9.1.7. Limitacions de l'estudi	23
9.2. Metodologia qualitativa.....	25
9.2.1. Disseny	25
9.2.2. Àmbit i població d'estudi	25
9.2.3. Tipus de mostreig.....	25
9.2.4. Selecció dels informants	26
9.2.5. Captació dels informants.....	26

9.2.6.	Recollida de dades.....	27
9.2.7.	Anàlisi de dades	29
10.	Consideracions ètiques.....	31
11.	Pla de treball.....	33
13.	Recursos necessaris	37
14.	Aplicabilitat i utilitat dels resultats	39
15.	Pla de difusió	41
Annex 1: Escala METCON.....		43
Annex 2: Taula recollida de dades quantitatives.....		44
Annex 3: Full informatiu.....		45
Annex 4: Consentiment informat.....		47

1. Títol

Percepció de les noies de 15 i 16 anys sobre la menstruació a la ciutat de Barcelona: Un estudi mixt.

2. Resum

La menstruació és viscuda en la nostra societat com un procés fisiològic envoltat d'unes fortes connotacions socials i culturals. Aquestes connotacions solen anar relacionades amb aspectes negatius generant falsos mites i convertint la menstruació en un aspecte tabú. En l'actualitat, s'evidencia un canvi de concepció entre les noves generacions, tot i que els estereotips de gènere, els falsos mites i el tabú segueixen estant presents. **L'objectiu general** d'aquest estudi és: Descriure la percepció de les noies de 15 i 16 anys sobre la menstruació a la ciutat de Barcelona.

La **metodologia** que s'utilitzarà serà mixta. El disseny de la metodologia quantitativa es basarà en un **estudi observacional transversal amb caràcter descriptiu** mitjançant l'escala METCON i la selecció de la mostra serà amb un mostreig probabilístic, de tipus conglomerat per barris de la ciutat de Barcelona, dels centres educatius que imparteixin 4t d'ESO. L'estudi qualitatiu tindrà un **disseny fenomenològic descriptiu** amb un mostreig no probabilístic de tipus opinionàtic, i la recollida de dades serà mitjançant una entrevista semiestructurada de grups triangulars.

En les **consideracions ètiques** es tindrà en compte que per realitzar aquesta investigació caldrà l'aprovació de la mateixa pel Comitè d'Ètica de la Recerca de la Universitat Ramon Llull (CER-URL) i es tindran en compte els principis de la Declaració de Hèlsinki, el codi deontològic d'infermeria, la normativa de Bona Pràctica Clínica (BPC) i se seguirà la *Llei Orgànica 3/2018* de Protecció de Dades Personals i Garantia dels Drets Digitals.

Paraules clau: Menstruació, dones, adolescent, tabú, estereotips de gènere.

3. Title

The perception of 15-16 years old girls about menstruation in the city of Barcelona: A mixed study.

4. Summary

Menstruation is socially seen as a physiological process surrounded by strong socio-cultural connotations. These connotations usually relate to negative aspects creating fake myths and making menstruation a taboo. Nowadays, it is starting to become evident that a change in conception among the new generations exists, even though gender stereotypes, fake myths and taboos are still present. **The main objective** of this study is to describe the perception of 15-16 years old girls about menstruation in the city of Barcelona.

The **methodology** applied is mixed. The quantitative methodology will be based on a **observational cross-sectional study** using the METCON scale where the selection of the sample will follow a probabilistic conglomerate-type sampling of the different Barcelona suburbs where 4th ESO grade is taught. The qualitative study will follow a **descriptive phenomenological** design using a non-probabilistic sampling type. Semi structured interviews of triangular groups will be used to collect the data.

In **the ethical considerations** of this study, the approval of the Comitè d'Ètica de la Recerca de la Universitat Ramon Llull (CER-URL) will be considered as a requirement, and the principles of The Declaration of Helsinki, ethics code for nursing and the Guideline for Good Clinical Practice will be taken into consideration, following the "*Llei Orgànica 3/2018 de Protecció de Dades Personals i Garantia dels Drets Digitals.*"

Key words: Menstruation, women, adolescent, taboo, gender stereotyping

5. Antecedents

El cicle menstrual és el resultat de la interacció de l'hipotàlem, hipòfisis, ovaris i úter. Aquesta relació complexa entre la secreció hormonal i els esdeveniments fisiològics és la que permet preparar al cos per una futura gestació. El cicle menstrual queda dividit en dues parts, el cicle ovàric i el cicle endometrial, dins del qual trobem la fase de descamació o menstruació. La menstruació correspon a la descamació periòdica de la mucosa de l'endometri quan no s'ha produït la fecundació (1). El cicle menstrual normal és de 28 +/- 7 dies i la duració del sagnat oscil·la de 4 a 8 dies. S'anomena menarquia el moment de la primera menstruació i té lloc durant la pubertat, i l'absència de menstruació es coneix com a menopausa i succeeix durant el climateri (2).

La menarquia sol aparèixer entre els 10 i 16 anys, considerant-se precoç previ als 10 i tardana posterior als 16 o 2 anys després del desenvolupament mamari. L'edat mitjana d'aparició de la primera menstruació en la població femenina espanyola és als 12,6 anys (3).

Pel que fa a la menstruació, els estudis que s'han fet al respecte han anat encaminats a la menarquia i menopausa, així com a les patologies relacionades. En poques ocasions s'ha estudiat la menstruació des d'un fet fisiològic normal en el cos de la dona (4).

Tot i l'escassa informació que hi ha respecte a la menstruació des d'un punt de vista fenomenològic, l'autora Miren Guillo introdueix el concepte de contracultura menstrual, definit com aquelles pràctiques i ideologies que qüestionen l'hegemonia menstrual influenciada directament per la biomedicina, donant importància a la visió antropològica de la menstruació i de la vivència pròpia de la dona (5).

La revisió sistemàtica elaborada per Ernestina Coast, Samantha Lattof i Joe Strong duta a terme en dotze països d'Àfrica i Àsia i publicat l'any 2019, pretén mostrar el coneixement i les experiències de les joves vers la menstruació. L'estudi mostra una necessitat real de millorar el coneixement de les joves, així

com la realitat en que la menstruació és viscuda com quelcom negatiu (6). Tot i que aquesta percepció negativa és predominant en la majoria de joves d'arreu del món, existeixen diferències culturals en la vivència depenent del país i ètnia d'origen, tal i com ja s'evidencia en estudis previs com l'elaborat l'any 2010 per Orringer i col·laboradors (7).

En la nostra societat, la menstruació és viscuda amb fortes connotacions socials i culturals, les quals a vegades s'allunyen del procés pròpiament fisiològic. Aquesta connotació cultural obliga a contemplar el procés des d'una perspectiva bio-psico-social (8). Per tant, és fonamental la visió de la infermeria transcultural, ja que segons Madeleine Leininger, teòrica infermera fundadora d'aquest corrent, les cures culturals són el mitjà més holístic per conèixer, explicar, interpretar i predir qualsevol fenomen (9).

La variabilitat cultural davant la menstruació i la transmissió de generació en generació d'idees errònies o manipulades és evidenciada en les creences populars que s'han generat d'aquesta. Com a norma general, aquestes creences van dirigides amb una connotació nociva i maligna (10). Aquesta connotació provoca moltes vegades, un sentiment de vergonya, brutícia, impuresa i toxicitat, motiu pel qual en certes ocasions la menstruació s'oculta i se'n fa d'ella un tema tabú (8).

El tabú és quelcom prohibit, i en relació amb la menstruació és lliga també a la brutícia. El concepte de tabú ha anat lligat amb la menstruació des de fa segles (11). En la Bíblia, en els llibres dels levítics de l'antic testament, hi ha una sentència que ho reflecteix: *“Cuando la mujer tuviere flujo de sangre y su flujo fuere en su cuerpo, siete días estará apartada, y cualquiera que la tocara será inmundo”* (12).

El fet de tractar la menstruació amb aquesta connotació ha provocat que al llarg dels anys no es parlés d'aquest tema, inclús entre les mateixes mares i filles, provocant una falta d'informació i coneixements important. Tot i que aquesta manca de comunicació és menys evident en dones joves i/o adolescents d'avui

dia, encara hi ha noies que es refereixen a la menstruació com un tema tabú (13).

Aquesta manera de tractar la menstruació com quelcom prohibit ha provocat que les dones de la nostra societat, a vegades, visquessin aquest esdeveniment amb por i temor. Hi ha evidència que demostra que la menstruació, i en especial la menarquia, és viscuda de forma diferent segons el grau de coneixement que la jove té al respecte. Els col·lectius que ho tracten com quelcom tabú tenen una experiència més desagradable sobre el tema(8).

La mateixa Alicia Botello juntament amb la Rosa Casado van realitzar un estudi publicat l'any 2016 sobre les pors i el temor de les dones davant la menstruació. Aquestes pors arrelades en moltes ocasions a la societat, no tenen cap significat científic o mèdic. L'origen recau en les creences errònies de concebre que la sang menstrual és incompatible amb l'aigua i que és tòxica. Les conclusions a les quals arriben les autores en aquest estudi d'investigació són que les pors més típiques en la nostra societat són: Les relacionades amb l'aigua i que la menstruació es "talli", por a quedar-se "tonta", por a quedar-se paràlica i a patir una embòlia (14).

L'autora Mila Amurrio i col·laboradors defineixen els estereotips de gènere com les característiques, els trets i les qualitats que s'atorguen a les persones segons el seu sexe. Aquestes característiques s'assignen en funció dels rols i identitats que socialment s'han anat assignant als homes i les dones (15).

Pel que fa a la menstruació, aquesta ha estat fortament influenciada per aquests estereotips. Mentre que la menarquia s'associa al fet de fer-se "dona" i a la sexualitat, la menopausa s'associa a la vellesa i el deterior de les capacitats com a "dona", tal i com s'evidencia en la investigació "*Esteriotipos de género con respecto a las etapas reproductivas y sus implicaciones en salud*" publicat l'any 2016 (16).

Aquestes etiquetes contempen a la dona com quelcom únicament físic i no psicològic ni emocional. En l'estudi realitzat per Maribel Blázquez i Eva Bolaños

a dones entre els 16 i 44 anys a la Comunidad de Madrid s'observa que les participants consideren el fet de ser dona com un fet complex fruit de les diferents experiències, i no únicament a la fita de tenir la menstruació (4).

L'activisme menstrual és un moviment que ha sorgit i ha estat reproduït a diferents parts del món. Té com a objectiu utilitzar la plataforma digital per transformar l'ocultació i el desconeixement sobre el cos femení per dotar a les joves de coneixement necessari sobre el seu propi cos, els seus processos biològics, emocionals i psicològics, per revertir d'aquesta manera el secretisme i la manca de coneixements sobre l'experiència menstrual (17).

Dins d'aquest canvi de visió que estan adaptant els països més occidentals, trobem l'estudi dut a terme per Miren Guillo, on es mostra que les joves del País Basc (zona de l'estudi), comencen a recrear i resignificar la menstruació, produint discursos i pràctiques alternatives a la cultura mèdica i científica hegemònica (5).

Per contra, hi ha estudis en altres zones del territori espanyol que senyalen que l'actitud que tenen les dones espanyoles davant la menstruació, és molt més conservadora que la que tenen en altres països com Anglaterra o Alemanya (18). En la investigació publicada l'any 2018 i realitzada per Elia Fernández i col·laboradors sobre l'absentisme universitari de noies estudiants d'infermeria a Espanya mostra que més del 60% de les joves falta a la universitat durant els dies de la menstruació. Els autors relacionen aquest absentisme a una mala gestió de la mateixa menstruació a causa de la manca de coneixements del mateix procés (19).

Diversos estudis publicats entre els anys 2015 i 2019 ressalten la importància d'inserir en l'educació per la salut de les joves, programes específics sobre la menstruació, per evitar la concepció d'idees errònies, les quals després és difícil de canviar. Posicionen a la infermera com la professional adient per dur a terme aquests programes gràcies als seus coneixements en anatomia i fisiologia, les habilitats per tenir una visió social i cultural del tema, així com gràcies a les competències en educació per la salut que tenen. (4, 8, 14, 16, 19).

Francisca Martínez, Nuria Parera i Joan Rius proposen la necessitat d'elaborar un qüestionari validat en el territori espanyol el qual sigui apte per mesurar variables com el coneixement i les actituds de les dones cap a la menstruació (20).

El qüestionari anomenat *The menstrual attitude questionnaire (MAQ)* publicat l'any 1980 és un dels primers qüestionaris que trobem sobre l'actitud de les adolescents vers la menstruació. Va ser elaborat i validat a Nova York i posteriorment a Turquia l'any 2009. Aquest qüestionari es centra únicament en l'actitud de les joves (21, 22).

L'any 2019 és publica la validació de l'escala METCON elaborada a la Universitat de Sevilla. Es tracta de la primera escala validada al territori espanyol la qual té com a objectiu avaluar els mites i estereotips, tabús y coneixements que les dones joves tenen sobre la menstruació (23). L'elaboració d'aquesta escala ha resultat de les conclusions de la tesis doctoral "*Aproximación a las creencias Populares sobre los ciclos vitales femeninos desde la perspectiva de género*" de l'autora Alicia Botello Hermosa. (23, 24).

Com s'ha pogut evidenciar, la menstruació és un fenomen fisiològic de les dones la qual no només està associada a aspectes purament biològics sinó també, aspectes psicosocials. Tal com ha quedat plasmat en les línies anteriors s'observa com la menstruació ha anat relacionada amb aspectes culturals i socials al llarg dels segles, els quals en moltes ocasions han limitat i ocultat la normalització d'aquesta. Tot i que es comença a observar un canvi cultural en les dones, sobretot joves, s'ha evidenciat que el pilar fonamental d'aquest canvi és el coneixement del mateix cos i dels fenòmens que l'envolten. És per aquest motiu, que es considera important elaborar aquest projecte d'investigació per saber quin és el punt de partida que tenim actualment en la ciutat de Barcelona respecte als mites i tabús, estereotips de gènere i coneixements en les joves de 15 i 16 anys de la ciutat. Els resultats obtinguts en el projecte d'investigació serviran per justificar la idoneïtat o no d'un programa d'educació sanitària específic.

6. Bibliografia

1. Díaz A, Laufer MR, Breech LL. Menstruation in girls and adolescents: using the menstrual cycle as a vital sign. American College of Obstetricians and Gynecologists Committee on Adolescents Health Care. Pediatrics. 2006 [citad 15 febrer 2020]; Vol. 118: 2245-2250.
2. Rodríguez-Jiménez M.J, Curell-Aguilá N. El ciclo menstrual y sus alteraciones. Pediatr integral [Internet]. 2017 [citad 15 febrer 2020]; Vol.21 (5): 304-311. Disponible a: https://www.pediatriaintegral.es/wp-content/uploads/2017/xxi05/01/n5-304-311_MariaRguez.pdf
3. Parera N, Colomé C. Menstruación en adolescentes: ¿que podemos esperar? An Pediatr Contin [Internet]. 2010 desembre [citad 16 gener 2020]; Vol. 8 (6): 271-278. Disponible a: <https://www.elsevier.es/es-revista-anales-pediatria-continuada-51-articulo-menstruacion-adolescentes-que-podemos-esperar-S1696281810700494?referer=buscador>
4. Blázquez-Rodríguez M, Balaños-Gallardo E. Aportes a una antropología feminista de la salud: el estudio del ciclo menstrual. Salud Colectiva [Internet]. 2017 febrer [citad 17 gener 2020]; Vol. 13(2): 253-265. Disponible: https://www.researchgate.net/publication/318483193_Aportes_a_una_antropologia_feminista_de_la_salud_El_estudio_del_ciclo_menstrual
5. Guillo M. Mujeres jóvenes y menstruación: contracultura y resignificación del ciclo menstrual en el País Vasco. A: Romaní O, Casadó L. Jóvenes, desigualdades y salud: Vulnerabilidad y políticas públicas. Tarragona: Publicacions URV; 2014. 143-165. [citad 17 gener 2020].
6. Coast E, R. Lattof S, Strong J. Puberty and menstruation knowledge among Young adolescents in low- and middle-income countries: a scoping review. International Journal of Public Health [Internet]. 2019 [citad 17 gener 2020]; Vol. 64: 293-304. Disponible a: <https://link.springer.com/article/10.1007/s00038-019-01209-0>
7. Orringer K, Gahagan S. Adolescent girls define menstruation: a multiethnic exploratory study. Health Care Women Int. 2010 [citad 17 gener 2020]; Vol. 31(9): 831-847.

8. Botello-Hermosa A, Casado-Mejía R. Significado cultural de la menstruación en mujeres españolas. *Ciencia y Enfermería XXIII*. [Internet]. 2017 [citad 20 gener 2020]; Vol. 3: 89-97. Disponible a: <https://scielo.conicyt.cl/pdf/cienf/v23n3/0717-9553-cienf-23-03-00089.pdf>
9. Leininger M. Cuidar a los que son de culturas diferentes requiere el conocimiento y las aptitudes de la enfermería transcultural. *Cultural de los cuidados*. [Internet]. 1999 [citad 17 febrer 2020]; Vol. 3(6). Disponible a: https://rua.ua.es/dspace/bitstream/10045/5126/1/CC_06_01.pdf
10. Vásquez-Santibañez M^aB, Carrasco-Gutiérrez AM. Significados y prácticas culturales de la menstruación en mujeres aymara del Norte de Chile. Un aporte desde el género a los estudios antropológicos de la sangre menstrual. *Rev Antropología Chilena*. [Internet]. 2016 [citad 20 gener 2020]; Vol 49(1): 99-108. Disponible a: <https://scielo.conicyt.cl/pdf/chungara/2016nahead/aop3616.pdf>
11. Marván-Garduño ML, Cortés-Iniestra S, González-Aguilera RE. Significado psicológico de la menstruación en madres e hijas. *Psicología y Salud* [Internet]. 2014 [citad 20 gener 2020]; Vol. 24(1): 89-96. Disponible a: <http://psicologiaysalud.uv.mx/index.php/psicysalud/article/view/723/0>
12. La Sagrada Biblia. Versión Oficial de la Conferencia Episcopal Española. Madrid: Biblioteca Autores Cristianos; 2014. Levítico 15:19.
13. Botello-Hermosa A, Casado-Mejía R. El tabú de la menarquia desde la perspectiva de género en salud. En: V Congreso Universitario Internacional "Investigación y Género. Sevilla: Universidad de Sevilla; 2014. [citad 20 gener 2020]. Disponible a: <https://idus.us.es/handle/11441/40798>
14. Botello-Hermosa A, Casado-Mejía R. Miedos y temores relacionados con la menstruación: estudio cualitativo desde la perspectiva de género. *Texto Contexto Enferm* [Internet]. 2015 març [citad 22 gener 2020]; Vol. 24(1): 13-21. Disponible a: http://www.scielo.br/pdf/tce/v24n1/es_0104-0707-tce-24-01-00013.pdf
15. Amurrio-Vélez M, Larrinaga-Rentería A; Usategui-Basozabal E, Del Vale-Loroño A. Los estereotipos de género en los/las jóvenes y adolescentes. En: XVII Congreso de Estudios Vascos: Gizarte aurrerapen iraunkorrerako berrikuntza. Vitoria-Gasteiz. 2012 [citad 22 gener 2020]. Disponible a: <http://www.euskomedia.org/PDFAnlt/congresos/17/02270248.pdf>

16. Botello-Hermosa A, Casado-Mejía R. Esteriotipos de género con respecto a las etapas reproductivas de las mujeres y sus implicaciones en la salud. *Matronas Prof* [Internet]. 2016 [citad 22 gener 2020]; Vol. 17(4): 130-136. Disponible a: <https://www.federacion-matronas.org/wp-content/uploads/2018/01/original-estereotipos-de-genero.pdf>
17. Ramírez-Morales M^aR. Ciberactivismo menstrual: feminismo en las redes sociales. *Rev. Tecnología y Sociedad* [Internet]. 2019 [citad 24 gener 2020]; Vol. 17(9). Disponible a: <http://www.udgvirtual.udg.mx/paakat/index.php/paakat/article/view/438>
18. Sánchez-Borrego R, García-Calvo C. Spanish women's attitudes towards menstruation and use of a continuous, daily use hormonal combined contraceptive regimen. *Contraception* [Internet]. 2008 [citad 24 gener 2020]; Vol. 77(2): 114-117. Disponible a: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0010782407002831>
19. Fernández-Martínez E, Onieva-Zafra MD, Abreu-Sánchez A, et al. Absenteeism during Menstruation among Nursing Students in Spain. *Int. J. Environ. Res. Public Health* [Internet]. 2019 desembre [citad 24 gener 2020]; Vol. 17(1): 53. Disponible a: <https://www.mdpi.com/1660-4601/17/1/53>
20. Martínez-San Andrés F, Parera-Junyent N, Rius-Tarruella J. Características e impacto de la menstruación en la mujer espanyola: el porqué del interès de la posibilidad de supresión de la menstruación. *Medicina Reprouctiva y Embriología Clínica* [Internet]. 2018 [citad 24 gener 2020]; Vol. 5(2): 71-79. Disponible a: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S2340932017300385>
21. Brooks-Gunn J, Ruble D. The menstrual Attitude Questionnaire. *Psychosomatic Medicine* [Internet] 1980 [citad 27 gener 2020]; Vol. 42(5): 503-512. Disponible a: https://journals.lww.com/psychosomaticmedicine/Citation/1980/09000/The_Menstrual_Attitude_Questionnaire.5.aspx
22. Ziya-Firat M, Oncel S, Kulakaç O, Akcan A. Menstrual Attitude Questionnaire: Confirmatory and exploratory factor analysis with Turkish samples. *Journal of Advanced Nursing* [Internet]. 2009 [citad 27 gener 2020]. Vol. 65(3): 6552-662. Disponible a: https://www.researchgate.net/publication/24020662_Menstrual_Attitude_Qu

estionnaire_Confirmatory_and_exploratory_factor_analysis_with_Turkish_sam
mples

23. Botello-Hermosa A, García-Jiménez M, Santana-Berlanga N, Ruíz-Ferrón C. Diseño y validación de un instrumento para medir los conocimientos y actitudes de las mujeres jóvenes ante la menstruación: escala METCON. *Feminismo/s* [Internet] 2019 [citado 27 gener 2020]; Vol.33: 225-247. Disponible a: https://rua.ua.es/dspace/bitstream/10045/92993/1/Feminismos_33_10.pdf
24. Botello-Hermosa, A. Aproximación a las creencias populares sobre los ciclos vitales femeninos desde la perspectiva de género [Tesis]. Sevilla: Universidad de Sevilla; 2013 [citado 16 gener 2020]. Disponible: <https://idus.us.es/handle/11441/15713>

7. Pregunta de cerca

Quines percepcions tenen les noies de 15 i 16 anys de la ciutat de Barcelona davant la menstruació respecte els coneixements, actituds, creences en salut, la seva experiència personal i els sentiments i emocions que els genera?

8. Objectius

8.1. Objectiu General

Descriure la percepció de les noies de 15 i 16 anys sobre la menstruació a la ciutat de Barcelona.

8.2. Objectius Específics

- Mesurar els coneixements i les creences en salut de les noies de 15 i 16 anys de la ciutat de Barcelona davant la menstruació mitjançant l'escala METCON.
- Identificar les actituds de les noies de 15 i 16 anys de la ciutat de Barcelona en relació a la menstruació.
- Conèixer l'experiència personal de les joves de 15 i 16 anys de Barcelona vers la menstruació.
- Saber els sentiments i emocions que genera la menstruació en el col·lectiu de noies 15 i 16 anys a la ciutat de Barcelona.

9. Metodologia

A partir dels objectius plantejats en el bloc anterior s'observa que en relació amb la pregunta de cerca i l'objectiu general al qual volem donar resposta, es requereix d'un paradigma quantitatiu i qualitatiu. És per aquest motiu, que s'ha considerat oportú respondre els objectius plantejats en la investigació a partir d'una metodologia mixta. Aquesta pretén englobar en un mateix estudi les característiques principals del paradigma qualitatiu juntament amb les del quantitatiu. Així i tot, no consisteix en la mera suma dels dos paradigmes, sinó que pretén anar més enllà, esmenant les limitacions de cadascun amb la combinació de l'altre¹. Per tal d'abordar un estudi relacionat amb la salut, la metodologia mixta engloba diferents models a seguir, en aquest protocol de cerca es treballarà amb el model de triangulació. Aquest model es basa a donar el mateix ordre de prioritat a ambdós estudis, relacionant-los de manera simultània, sense necessitat de tenir els mateixos individus en cada estudi, per després finalment, integrar les dades recollides i fer una anàlisi conjunta final².

A fi i efecte de realitzar una estructura ben definida i comprensible de la metodologia mixta, en el següent protocol queden diferenciades cadascuna de les metodologies juntament amb els seus apartats corresponents.

---

¹ Creswell JW, Plano-Clark VL. Designing and conducting mixed methods research. 3r edició. Los Angeles: SAGE publications; 2017. [citad 27 febrer 2020]

² Hamui-Sutton A. Un acercamiento a los métodos mixtos de investigación en educación médica. Inv Ed Med [Internet]. Juny 2013 [citad 29 febrer 2020]; Vol. 2(8): 211-216. Disponible a: <https://www.elsevier.es/es-revista-investigacion-educacion-medica-343-articulo-un-acercamiento-metodos-mixtos-investigacion-S2007505713727145>

9.1. Metodologia quantitativa

9.1.1. Disseny

A la fi de donar resposta al primer objectiu, mesurar els coneixements i creences en salut de les noies de 15 i 16 anys de la ciutat de Barcelona davant la menstruació, es durà a terme un **estudi quantitatiu transversal i observacional amb caràcter descriptiu**. D'aquesta manera, podrem saber en el moment concret en que es realitza l'estudi la resposta als objectius, ja que no interessa cap seguiment temporal ni la manipulació de les dades obtingudes per establir relació causa-efecte. Per tal de realitzar un disseny acurat i amb rigor es seguiran les directrius per l'elaboració d'estudis observacionals conegut com *Strengthening the Reporting of Observational studies in Epidemiology (STROBE)*³

9.1.2. Població d'estudi, àmbit d'estudi i criteris de selecció

L'**àmbit d'estudi** de la investigació serà la ciutat de Barcelona, capital de la comunitat autònoma de Catalunya. A Barcelona trobem centres educatius públics, privats i concertat. Com s'ha constatat, la menstruació té un fort component cultural, i per aquest motiu, interessa seleccionar noies de tots els tipus d'escola així com, de tots els barris de la ciutat.

La **població d'estudi** d'aquesta investigació són les noies d'entre 15 i 16 anys. Com a norma general, les noies d'aquesta edat es troben cursant 4r de l'Educació Secundària Obligatòria (ESO) i , és d'interès per l'estudi especialment aquesta franja d'edat, perquè és el darrer curs de l'Educació Secundària Obligatòria. Tanmateix, la majoria de les noies ja fa uns anys que tenen la menstruació i podem obtenir informació detallada sobre el tema en qüestió.

A l'hora de seleccionar la mostra d'estudi, es durà a terme un mostreig probabilístic de tipus conglomerat. D'aquesta manera, es seleccionarà, de manera aleatòria, tres centres educatius (escoles i instituts) de cada barri (un

---

³ Von-Elm E, Altman D, Egger M, et al. Strengthening the Reporting of Observational studies in Epidemiology (STROBE) statement: guidelines for reporting observational studies. BMJ [Internet]. Octubre 2007 [citad 29 febrer 2020]; Vol. 335 (7624): 806:808. Disponible a: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2034723>

públic, un privat i un concertat). Es generarà un document Excel on hi hagi tots els instituts públics d'un barri, d'aquesta manera el propi programa de manera aleatòria suggerirà un institut. En cas que aquest centre no vulgui participar, es tornarà a repetir el sorteig. Aquest procés es repetirà per les llistes d'escoles privades i concertades i en tots els barris successivament (només és contemplaran les escoles privades de noies i mixtes). En cas, que hi hagi algun barri que no disposi d'alguna tipologia d'escola, no passarà res, es realitzarà amb les altres modalitats de centre. La grandària de la mostra variarà segons les noies que hi hagi als centres seleccionats i d'aquelles que vulguin participar.

Serà el propi investigador el responsable d'anar als centres seleccionats per recollir les dades, d'aquesta manera, s'evita que qualsevol puguin tenir accés a les dades confidencials de cada participant.

Els **critèris** d'inclusió i exclusió que hauran de complir les participants en l'estudi per poder ser seleccionades són els que apareixen a la següent taula (Taula 1):

Crítèris d'inclusió	Crítèris d'exclusió
Ser noia	Haver tingut algun fill
Tenir 15 o 16 anys	Avortaments voluntaris o espontanis previs
2 anys mínim menarquia	Tenir alguna patologia relacionada amb la menstruació
Tenir signat el Cl ₄ per responsable legal i ella mateixa	
Haver nascut a Espanya o fer més de 10 anys que hi viuen	
Haver participat a la reunió informativa prèvia	

Taula 1. Crítèris inclusió i exclusió del estudi (elaboració pròpia)

⁴ Cl significa consentiment informat.

9.1.3. Intervenció

Està previst que la recollida de dades quantitatives es dugui a terme durant el primer trimestre del curs 2020-2021.

Primer de tot, l'investigador es posarà en contacte amb la direcció dels centres educatius i amb l'Associació de Mares i Pares d'alumnes (AMPA) per explicar en detall el projecte i demanar autorització per fer una reunió informativa a les possibles participants i els seus pares. Seguidament, es programaran les reunions informatives pels pares i les alumnes, en les dates convenients per totes les parts implicades i amb l'objectiu de detallar el projecte i sol·licitar la seva participació. D'aquesta manera, les participants i els seus responsables legals tindran tota la informació de la investigació que es vol dur a terme i podran signar o no el consentiment informat (CI) segons considerin. La tutora o coordinadora de 4t d'ESO de cada centre educatiu ens proporcionarà, uns dies abans de la sessió programada per la recollida de dades, la llista de les alumnes que participaran juntament amb els CI signats, tant per la pròpia alumna com pels representants legals.

El dia consensuat amb el centre educatiu per realitzar la recollida de dades, l'investigador portarà impreses les escales per tal que cada participant en disposi d'una en format paper per poder registrar les seves respostes. Per tal de garantir l'anonimat, els documents amb les dades aniran identificades amb un codi. Aquest inclourà les dues primeres lletres del barri on pertany l'escola o institut (en cas de ser compost, les dos primeres lletres de cada nom), seguit del número 1 (si correspon al centre públic), un 2 (centre privat) i un 3 (centre concertat), i finalment el número que s'assigna a cada persona. Un exemple d'aquesta codificació seria: *Alumna assignada amb el número 01 de l'escola pública de Nou Barris → NOBA101.*

Cada noia disposarà de 20 minuts per contestar les dades. Serà convenient disposar l'aula com si fos un examen, on no pugi haver intercanvi d'informació entre les participants.

A més a més de les pròpies respostes que l'alumna donarà a l'escala plantejada, també serà d'importància recollir les següents dades socioculturals: Edat, edat de menarquia, país de naixement, en cas de no haver nascut a Espanya, anys que fa que resideix al país i país de naixement dels progenitors. L'annex 1 mostra l'exemple del document que serà lliurat a cada participant.

9.1.4. Variables

Pel que fa a la part quantitativa de l'estudi trobem dues variables dependents, els coneixements i les actituds de les noies de 15 i 16 anys de la ciutat de Barcelona vers la menstruació. En aquest cas, al tractar-se d'un estudi transversal, no trobem variables independents.

Per poder quantificar ambdues variables s'utilitzarà l'escala METCON, validada l'any 2019 amb la tècnica Osterlind a la *Facultad de Enfermería, Fisioterapia y Podología de la Universidad de Sevilla*⁵. L'escala treballa amb 4 dimensions diferents les quals són: Els coneixements sobre la menstruació, la menstruació com a tema tabú, els estereotips de gènere i les creences falses i mites relacionats amb la menstruació. L'escala valora un total de 22 ítems englobats en les diferents dimensions citades. Cada ítem es mesura seguint una escala Likert de 0 a 6, sent el 0= totalment desacord o mai; 1= molt desacord o molt poques vegades; 2= poc en desacord o poques vegades; 3= una mica d'acord o alguna vegada; 4= bastant d'acord o força vegades; 5= molt d'acord o moltes vegades; 6= No sap/No contesta.

Com a variable de confusió podem trobar el fort component cultural al que la menstruació està lligada. Tot i que només s'ha inclòs en el treball aquelles noies nascudes a Espanya o que ja portin com a mínim 10 anys vivint, la informació transmesa en l'entorn familiar pot tenir una forta influència en les respostes de les adolescents.

---

⁵ Botello-Hermosa A, García-Jiménez M, Santana-Berlanga N, Ruíz-Ferrón C. Diseño y validación de un instrumento para medir los conocimientos y actitudes de las mujeres jóvenes ante la menstruación: escala METCON. *Feminismo/s* [Internet] 2019 [citad 27 gener 2020]; Vol.33: 225-247. Disponible a: https://rua.ua.es/dspace/bitstream/10045/92993/1/Feminismos_33_10.pdf

9.1.5. Recollida de dades

Està previst que es realitzi durant el primer trimestre del curs 2020-2021. Les participants disposaran d'una aula, dins del propi centre, distribuïda com si fos un examen per assegurar que totes les respostes són contestades de manera individual sense influència de cap companya. Disposaran d'uns 20 minuts per fer-ho.

Un cop l'investigador disposi dels resultats en format paper, transcriurà la informació a format electrònic amb l'ajuda d'una becària. S'elaborarà un document Excel, on quedarà plasmat el codi assignat al participant i el número total de respostes en cada valor Likert per a cada una de les dimensions que proporciona l'escala. D'aquesta manera, podrem fer un anàlisi complet per categories (annex 2). Segons els autors de l'escala, les preguntes queden dividides d'aquesta manera:

- **Dimensió 1.** La menstruació com a tema tabú: de la pregunta 1 a la 5.
- **Dimensió 2.** Estereotips de gènere: de la pregunta 6 a la 9.
- **Dimensió 3.** Creences falses i mites sobre la menstruació: de la pregunta 10 a la 18.
- **Dimensió 4.** Coneixements sobre la menstruació: de la pregunta 19 a la 22.

9.1.6. Anàlisi de dades

Per poder dur a terme l'anàlisi de les dades de manera acurada, s'utilitzaran aquelles disponibles i no es farà cap tipus d'imputació de dades pels valors faltant. El paquet estadístic que s'utilitzarà per a la realització del anàlisi serà el programa IBM SPSS versió 23.0⁶. En tot l'anàlisi es treballarà amb un nivell de significació, probabilitat de descartar la hipòtesis nul·la quan és verdadera, del 5% ($\alpha=0,05$)⁷. Es realitzarà un anàlisi descriptiu per a totes les dades recollides

---

⁶ IBM SPSS Statistics V23.0. Amponk, NY. [Internet] [citat 7 abril 2020] Disponible a: https://www.ibm.com/support/knowledgecenter/en/SSLVMB_23.0.0/spss/product_landing.html

⁷ Cobo E, Cortés J, González JA, et al. Bioestadística para no estadísticos. Prueba de significación y contraste de hipótesis. UPC ; Barcelona [Internet]; 2014 [Citado 7 abril 2020] Disponible a: https://ocw.upc.edu/sites/all/modules/ocw/estadistiques/download.php?file=715001/2013/1/54990/09_ps-5331.pdf

en el quadern de recollida de dades. Les proves de normalitat (Kolmogorov i Shapiro Wilks) determinaran si utilitzem proves paramètriques o no paramètriques per la descripció dels resultats⁸. Els estadístics emprats per a variables quantitatives en cas de distribució paramètrica seran la mitjana i la desviació típica, i en cas de distribució no paramètrica, s'utilitzaran la mediana i el rang interquartílic (RIQ). Per a les variables categòriques s'utilitzaran els estadístics de freqüència i el percentatge. Per estudiar si existeixen diferències significatives entre els districtes de Barcelona, per a les variables qualitatives s'utilitzarà una comparació de proporcions mitjançant la prova Chi quadrat i per les variables quantitatives s'utilitzarà una comparació de mitjanes independents mitjançant la prova d'anàlisi de la variància-ANOVA o la prova de Kruskal-Wallis segons correspongui a una distribució paramètrica o no paramètrica.

9.1.7. Limitacions de l'estudi

Durant l'elaboració d'aquest protocol de cerca s'han evidenciat les següents limitacions en l'estudi:

- Podem trobar algun barri que no disposi d'algun tipus d'escola o institut, sobretot d'escoles privades, o les que hi hagin no disposin de la població d'interès.
- Tot i ser difícil, també ens podríem trobar en la situació que cap escola o institut d'algun barri concret no volgués participar en el projecte.
- La mostra amb la que treballarem podria no ser el suficientment gran, ja que no hi ha un estudi previ que ens guiï en la selecció de la grandària mostral. En cas que això succeeixi, al finalitzar l'estudi es comprovarà la potència del mateix per observar si es troba dins dels paràmetres de rigorositat establerts. D'altra banda, si durant l'estudi es detecta que no es pot assolir una grandària de la mostra considerable es treballarà directament fent un anàlisi no paramètric. Finalment, en el cas concret que en algun barri s'obtingui una mostra inferior a 30 persones, les dades recollides s'adjuntaran amb el barri confrontant.

---

⁸ Droppelmann G. Pruebas de normalidad. Revista actualizaciones clínicas MEDS. [Internet] 2018 citat 7 abril 2020] Vol. 2(1). Disponible a: <https://www.meds.cl/wp-content/uploads/Art-5.-Guillermo-Droppelmann.pdf>

- D'altra banda, també hem de tenir en compte el biaix d'informació. Podria ser que les participants no se'n recordin d'alguna de les preguntes o que per, por a que no es respecti l'anonimat, no vulguin contestar la veritat.

9.2. Metodologia qualitativa

9.2.1. Disseny

Els tres darrers objectius plantejats en aquesta proposta d'estudi van orientats a identificar les creences en salut, conèixer l'experiència personal viscuda i saber quins sentiments i emocions genera la menstruació vers les noies de 15 i 16 anys de la ciutat de Barcelona. Per poder donar resposta a aquest objectius s'emprarà el **disseny fenomenològic descriptiu**. L'enfocament fenomenològic pretén explicar els significats que les persones donen a determinats fenòmens socials a través de la pròpia experiència viscuda. Mitjançant la descripció acurada que aquestes persones realitzen sobre les vivències es pretén comprendre amb profunditat l'origen de les mateixes⁹. En aquest cas, el fenomen a estudiar és la menstruació.

9.2.2. Àmbit i població d'estudi

L'**àmbit d'estudi** d'aquesta investigació seran els centres educatius públics, concertats i privats que imparteixin l'Educació Secundària Obligatoria (ESO) de la ciutat de Barcelona.

La **població d'estudi** serà, al igual que en l'estudi quantitatiu i seguint la mateixa justificació, les noies de 15 i 16 anys, que com a norma general es troben realitzant 4t d'ESO.

9.2.3. Tipus de mostreig

En aquesta part de l'estudi, a diferència de l'anterior, no interessa tenir el màxim nombre de participants, sinó que interessa tenir aquelles participants que ens puguin donar la informació de més qualitat, a fi i efecte de donar resposta als objectius plantejats. Així doncs, en aquesta part de la investigació s'utilitzarà un **mostreig no probabilístic**, també anomenat opionàtic o intencional. En un mostreig no probabilístic l'investigador escull els participants segons els criteris

---

⁹ Barenguera-Ossó A, Fernández de Sanmamed-Santos MJ, Pons-Vigués M, Pujol-Ribera E, Rodríguez-Arjona D, Saura-Sanjaume S. Escuchar, observar y comprender. Recuperando la narrativa en las Ciencias de la Salud. Aportes de la investigación cualitativa. Barcelona; septiembre 2014 [citad 18 març 2020].

establerts per ell mateix, i el nombre total de participants no s'estableix fins al final, quan s'assoleix la saturació d'informació¹⁰.

9.2.4. Selecció dels informants

Els criteris de selecció establerts per poder participar en l'estudi són els mateixos definits en la *Taula 1*, on s'indiquen els criteris d'inclusió i exclusió per l'estudi quantitatiu. A més a més, s'afegeix que es tindrà en compte que les participants hagin format part prèviament del estudi quantitatiu, ja que d'aquesta manera, ja hauran participat en la sessió informativa tant elles com els seus respectius tutors legals.

9.2.5. Captació dels informants

Per la realització de la captació de les participants en la part de l'estudi qualitatiu, s'aprofitarà la primera reunió que es realitzarà als centres educatius, en la que s'explica la part quantitativa, per informar que el projecte estarà format per una segona part, on serà necessària la participació d'algunes noies, amb l'objectiu de poder parlar sobre la menstruació en un petit grup de participants.

Aquelles adolescents que es mostrin interessades a participar en la part qualitativa de l'estudi, hauran de signar la segona part del consentiment informat, així com els seus tutors legals, autoritzant a la participació del mateix.

Tot i que en un principi no serà necessari anar a recol·lectar més participants, ja que el nombre que es requereix en l'estudi qualitatiu serà molt menor que en el quantitatiu i vindrà marcat per la **saturació d'informació**, la qual indica que per més participants que hi hagi, aquests no proporcionaran nova informació a l'estudi¹¹.

---

¹⁰ Salamanca-Castro AB, Martín-Crespo C. El muestreo en la investigación cualitativa. Nure investigación [Internet]. Marzo 2007 [citad 18 març 2020]. Vol. 27. Disponible a: <http://www.sc.ehu.es/plwllumuj/ebalECTS/praktikak/muestreo.pdf>

¹¹ Katayama-Omura RJ. Introducción a la investigación cualitativa: Fundamentos, métodos, estrategias y técnicas [Internet]. Lima: UIGV; 2014 [citad 27 març 2020]. Disponible a: <https://evidencia.com/wp-content/uploads/2017/04/Introducción-a-la-investigación-cualitativa-Fundamentos-métodos-estrategias-y-técnicas.pdf>

També es tindrà present el mostreig per **bola de neu**, que consisteix en que una de les participants recomani a d'altres persones que puguin ser d'utilitat per l'estudi, de la mateixa manera que les recomanades poden suggerir d'altres persones, i així, successivament¹².

9.2.6. Recollida de dades

Amb la finalitat de poder captar les actituds vers la menstruació, així com els sentiments, les emocions i les pròpies experiències que aquest tema genera en les adolescents de 15 i 16 anys de la ciutat de Barcelona, i tenint en compte les característiques d'aquesta etapa de la vida, es decideix utilitzar com a mètode de recollida de dades els **grups triangulars**.

Els grups triangulars, tot i ser una tècnica menys utilitzada, consisteixen al igual que els grups focals, en entrevistes grupals semi estructurades, però en aquest cas, de 3 participants. El fet de tenir un grup reduït permet establir una relació més propera amb l'objectiu de poder captar de manera més detallada les emocions i sentiments que el tòpic genera en les participants¹³.

Abans de realitzar la sessió del grup triangular serà convenient assegurar que les tres participants no es coneixen entre elles, per evitar tenir respostes influenciades. Per tant, en un mateix grup triangular no hi haurà dos noies del mateix centre educatiu, així com, del mateix barri o districte, per evitar al màxim aquesta situació.

Les sessions dels grups triangulars, es realitzaran en una sala llogada de la Facultat de les Ciències de la Salut Blanquerna, la qual es troba al centre de Barcelona, està ben comunicada amb transport públic, i es considera un espai neutral per totes les participants. Cada sessió tindrà una durada aproximada d'entre 60 i 90 minuts.

---

¹² Hernández-Sampieri R, Fernández-Collado C, Baptista-Lucio MP. Metodología de la investigación. 6ª edición. México DF: McGraw Hill; 2013. [citad 22 març 2020]

¹³ Ruiz-Ruiz. El grupo triangular: reflexiones metodológicas en torno a dos experiencias de investigación. EMPIRIA [Internet]. Juny 2012. [citad 22 març 2020]. Vol. 24: 141-162. Disponible a: [http://digital.csic.es/bitstream/10261/71032/1/Grupo%20Triangular%20\(EMPIRIA-06_art-24\).pdf](http://digital.csic.es/bitstream/10261/71032/1/Grupo%20Triangular%20(EMPIRIA-06_art-24).pdf)

A diferència de la part quantitativa, amb la part qualitativa no es pretén realitzar cap estudi comparatiu entre tipologies d'escola ni barris.

El guió que es proposa per a que l'investigador dirigeixi la sessió del grup triangular es mostra en la taula 2.

Guió entrevista del grup triangular

- Presentació:
  - Presentació individual de l'investigador.
  - Presentació de la investigació i objectius de la sessió.
- Presentació individual dels participants:
  - Edat.
  - Edat de menarquia.
  - Lloc de naixement.
  - Nacionalitat dels progenitors.
  - Cultura religiosa.
  - Tipus de relació amb els progenitors.
  - Escola.
- Experiència pròpia amb la menarquia:
  - Afrontament.
  - Sentiments generats.
  - Coneixements fisiològics.
  - Mesures d'higiene íntima.
  - Missatges que van rebre al respecte.
- Experiència pròpia al llarg dels anys amb la menstruació.
- Què has escoltat de la menstruació? On ho has escoltat? Per part de qui?
  - Falsos mites, teories per fer-li front, activitats prohibides, etc.
- Com consideres la menstruació? Quina actitud tens front la menstruació?
  - Alguna situació pròpia que ho justifiqui.
- Quines limitacions i/o barreres et genera la menstruació?
  - És un handicap per fer activitats, deixar de fer coses, un desavantatge, ...
- Quins sentiments i emocions et genera la menstruació?

Taula 2. Guió sessió grups triangulars (Elaboració pròpia).

9.2.7. Anàlisi de dades

Per poder dur a terme un anàlisi acurat de les dades recollides en les sessions triangulars, el primer pas a realitzar serà tenir classificades i ordenades cada una d'elles. Per aquest motiu es proposa que cada sessió quedi enregistrada amb una G, seguida del número de sessió que és i amb la data de la realització. Per exemple, el tercer grup realitzat el 8 de novembre del 2020 s'anomenarà: G3.08112020. A mesura que es vagin realitzant els grups triangulars, es realitzarà la transcripció literal dels mateixos.

Un cop es disposi de la transcripció literal, es procedirà a la codificació de la informació específica obtinguda per identificar-la, ja que serà la que ajudarà a donar resposta als objectius.

Seguidament, es realitzarà la categorització de la informació obtinguda basant-se amb els objectius específics establerts en el protocol d'investigació. Cal dir que, a mesura que es realitzi l'anàlisi, poden sorgir noves categories d'interès. D'aquesta manera, les categories establertes són les detallades a la taula 3.

Categories preestablertes basades en els objectius específics
<u>Categoria 1:</u> <ul style="list-style-type: none">
- Actituds de les noies vers la menstruació.
<u>Categoria 2:</u> <ul style="list-style-type: none">
- Experiència personal de les adolescents davant la menstruació.
<u>Categoria 3:</u> <ul style="list-style-type: none">
- Sentiments i emocions que genera la menstruació en les adolescents.

Taula 3. Categories d'anàlisi preestablertes (Elaboració pròpia)

Durant tot el procés d'anàlisi de dades s'utilitzarà el software *Atlas.ti 8*, molt emprat en l'anàlisi de dades qualitatives. Aquest permetrà la codificació i categorització de les dades d'una forma més ràpida, així com la interrelació de les categories establertes. Aquest software només facilitarà el procés de codificació i categorització, ja que la interpretació dels resultats vindran determinats pel mateix investigador.

Finalment, ressaltar que el procés de codificació i categorització serà dut a terme per dos investigadors de l'equip juntament amb l'investigador principal, els quals després ho posaran en comú. D'aquesta manera s'assegura el rigor de l'anàlisi qualitatiu. El darrer pas serà la interpretació de les dades categoritzades, que també ho realitzaran els 3 investigadors i es farà a partir del marc teòric establert.

10. Consideracions ètiques

Aquest estudi que porta com a títol *“Percepció de les noies de 15 i 16 anys sobre la menstruació a la ciutat de Barcelona”* es dirigeix per la investigadora Silvia Martínez Oller pertanyent a la comunitat científica Ramon Llull. La investigadora principal i la resta del equip han de tenir el Certificat de Bones Pràctiques Clíniques. La normativa de Bona Pràctica Clínica (BPC) és un estàndard internacional de qualitat científica i ètica dirigida al disseny, realització, registre i redacció d'informes d'estudis quantitius que impliquen la participació d'éssers humans. El compliment d'aquesta norma assegura públicament la protecció dels drets, seguretat i benestar dels subjectes que participen en l'estudi d'acord amb els principis de la Declaració d'Hèlsinki, assegurant també, la credibilitat de les dades obtingudes en la investigació¹⁴.

Abans d'iniciar el projecte, aquest serà presentat al Comitè d'Ètica de Recerca (CER) de la Facultat de Ciències de la Salut Blanquerna-URL, el qual es troba integrat dins del Comitè d'ètica de la recerca de la Universitat Ramon Llull (CER-URL).

En aquest estudi s'han tingut en compte les recomanacions per a la investigació biomèdica en éssers humans recollides en la Declaració de Hèlsinki¹⁵. Tanmateix, tan en l'elaboració del projecte com en l'execució del mateix s'ha respectat el Codi Deontològic de les infermeres i infermers de Catalunya¹⁶.

Al mateix temps, durant la realització del següent projecte d'investigació, es garanteix el compliment de la darrera normativa que assegura la protecció de dades dels participants. És per aquest motiu, que el present projecte es troba

---

¹⁴ Committee for Human Medical Products. Guideline for good clinical practice E2. [Internet] Desembre 2016. [citat 14 abril 2020]. Disponible a: https://www.ema.europa.eu/en/documents/scientific-guideline/ich-e-6-r2-guideline-good-clinical-practice-step-5_en.pdf

¹⁵ Asociación médica mundial. Declaración de Hèlsinki de la AMN. Principios éticos para las investigaciones médicas en seres humanos. [Internet] Març 2017. [citat 24 març 2020]. Disponible a: <https://www.wma.net/es/polices-post/declaracion-de-helsinki-de-la-amm-principios-eticos-para-las-investigaciones-medicas-en-seres-humanos/>

¹⁶ Consell de Col·legis d'Infermeres i Infermers de Catalunya. Codi d'Ètica de les Infermeres i Infermers de Catalunya. [Internet]. 2013 [citat 24 març 2020]. Disponible a: <https://pbcoib.blob.core.windows.net/coib-publish/invar/1445cc06-a01f-4d80-8e83-e334815a5767>

sota les directrius de la *Llei Orgànica 3/2018, de 5 desembre, de Protecció de Dades Personals i garantia dels drets digitals*¹⁷.

Tota participant en el projecte serà informada verbalment, amb la presència d'un dels tutors legals, dels objectius i metodologia del mateix. Un cop s'hagi realitzat la exposició informativa es lliurarà un document que inclourà tota la informació detallada per escrit (Annex 3) juntament amb el consentiment informat, el qual hauran de firmar tant el tutor legal com la pròpia participant al estudi (annex 4) En el mateix consentiment hi haurà la possibilitat de revocar la participació de l'estudi en qualsevol moment, especificant que en cap cas, pot haver cap tipus de repercussió negativa

Finalment, s'explicarà a les participants que tenen tot el seu dret de ser informades dels resultats als que s'arriba amb l'estudi, així com de modificacions un cop finalitzat el mateix.

---

¹⁷ Protección de Datos Personales y garantía de los derechos digitales. Ley 3/2018 de 5 de diciembre. Boletín Oficial del Estado. Núm 294; (6 de diciembre 2018). Disponible a: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2018-16673>

11. Pla de treball

En aquest apartat es pretén detallar la planificació seguida durant l'elaboració del projecte, així com els actors principals involucrats en cada tasca i el lloc de realització de les mateixes. D'aquesta manera les fases que componen aquest projecte i la duració de les mateixes són:

- **Fase 1:** Realització del protocol. Aquesta és la primera etapa del projecte i serà realitzada per la investigadora principal combinant la recerca des del domicili i la Facultat de Ciències de la Salut Blanquerna. La duració d'aquesta fase serà de 8 mesos.
- **Fase 2:** Presentació al comitè d'ètica. El projecte haurà de ser aprovat pel CER-URL. La duració d'aquesta fase serà d'un mes.
- **Fase 3:** Enviament de les cartes als directors dels centres educatius i a l'AMPA corresponent. Un cop realitzat el mostreig aleatoritzat dels centres educatius, la investigadora enviarà un correu per informar de la voluntat del projecte i dels objectius del mateix. La duració d'aquesta fase serà de 2 mesos.
- **Fase 4:** Reunió informativa amb els pares. Un cop els centres educatius hagin acceptat a participar en el projecte, es realitzarà una reunió informativa als centres dirigida per la investigadora principal, on es proporcionarà tota la informació necessària tan als pares com a les noies. La duració d'aquesta fase serà de 3 mesos.
- **Fase 5:** Signatura del CI de les mostres quantitatives. S'aprofitarà la mateixa reunió anterior per proporcionar als pares i participants d'un document informatiu juntament amb el CI, per a que el signin a casa després d'haver-ho llegit tot, i ho entregaran a les tutores de cada escola o institut. Les tutores ens els proporcionaran uns dies abans de la recollida de mostres. La duració d'aquesta fase serà de 3 mesos.
- **Fase 6:** Recollida de les dades quantitatives: En una aula que els centres ens proporcionaran distribuïda com si fos un examen, les participants disposaran de 20 minuts per omplir el qüestionari de manera anònima. La duració d'aquesta fase serà de 4 mesos.

- **Fase 7:** Captació de les participants de la mostra qualitativa i signatura CI. Aprofitant les sessions de recollida de dades quantitativa, es proposarà l'opció de participar en els grups triangulars, en cas de necessitar més participants, s'utilitzarà la tècnica de bola de neu. Al mateix temps, s'indicarà a les participants i tutors legals la necessitat de signar el CI. La duració d'aquesta fase serà de 4 mesos.
- **Fase 8:** Recollida de dades dels grups triangulars. Es realitzaran aquestes sessions en una sala que es sol·licitarà a la Facultat de Ciències de la Salut Blanquerna i serà dirigida per la investigadora principal. La duració d'aquesta fase serà de 5 mesos.
- **Fase 9:** Transcripció de les dades dels grups triangular. La investigadora principal procedirà a transcriure de manera literal els grups triangulars. S'anirà fent a mesura que es tinguin les gravacions, no es deixarà tot pel final. La duració d'aquesta fase serà de 4 mesos.
- **Fase 10:** Anàlisi de les dades. Un cop recollides les dades, la investigadora principal juntament amb un estadístic expert per la part quantitativa, i per la la investigadora principal juntament amb dos col·laboradors més per la part qualitativa, analitzaran les dades obtingudes. La duració d'aquesta fase serà de 3 mesos.
- **Fase 11:** Interpretació de les dades. Amb els mateixos protagonistes anteriors, es procedirà a la interpretació dels resultats obtinguts. La duració d'aquesta fase serà de 3 mesos.
- **Fase 12:** Redacció de les conclusions. La investigadora principal elaborarà un informe amb les conclusions de l'estudi. La duració d'aquesta fase serà de 2 mesos.
- **Fase 13:** Traducció dels resultats. Amb l'ajuda d'un intèrpret es traduiran els resultats obtinguts. La duració d'aquesta fase serà de 2 mesos.
- **Fase 14:** Difusió dels resultats als congressos. La investigadora presentarà els resultats de l'estudi a dos congressos: International Confederation of Midwives i el promogut per la Asociación de Enfermería Comunitaria , per fer-ne difusió. La duració d'aquesta fase serà de 3 mesos.
- **Fase 15:** Enviar l'article per la revisió i possible publicació a les dues revistes: Adolescere i Midwifery. La duració d'aquesta fase serà de 3 mesos.

	2019	2020							2021												2022	
TASCA A REALITZAR	4t trimestre	Gen-Feb-Març-Abr-Maig	Juny	Jul-Ag	Sept	Oct	Nov	Dec	Gen	Feb	Març	Abr	Maig	Juny	Jul	Ag	Sept	Oct	Nov	Dec	1r trimestre	2n trimestre
Realització del protocol																						
Presentació comitè ètica																						
Enviament cartes als directors centres i AMPA																						
Reunió informativa pares i mares																						
Signatura CI mostres Quantitatives																						
Recollida dades Quantitatives																						
Captació participants Qualitativa + Signatura CI																						
Recollida dades grups triangulars Qualitativa																						
Transcripció grups triangulars																						
Anàlisi dades Quantitatives i Qualitatives																						
Interpretació de les dades																						
Redacció conclusions																						
Traducció resultats																						
Difusió resultats congressos																						
Enviament article revista per publicació																						

13. Recursos necessaris

Per poder dur a terme l'estudi proposat i per assegurar que aquest es realitza en les millors condicions possibles, és necessari tenir present quins seran els recursos, tan materials com no materials, que es necessitaran al llarg del procés.

Pel que fa als **recursos no materials**, s'haurà de disposar a part de l'investigador principal, de dos experts en tècnica qualitativa per realitzar un anàlisi de les dades amb el màxim rigor. Al mateix temps, es requerirà l'ajuda d'una becària, la qual realitzarà les tasques de transcripció dels resultats quantitativs, en format digital. També serà necessària la figura d'un traductor en matèria de salut, per traduir els resultats obtinguts.

En referència els **recursos materials** s'ha elaborat la següent llista:

- Sala en cada una de les escoles en disposició d'examen per poder contestar.
- Fotocòpies de l'escala METCON per a cada una de les participants i CI tant per la part qualitativa com quantitativa.
- Bolígrafs i material per poder respondre.
- Fulls en blanc.
- Arxivadors
- Gravadora de veu.
- Sala a la Facultat de Ciències de la Salut Blanquerna.
- Software excel.
- Software Atlas.ti 8.
- Ordinador portàtil
- Impressora
- Programa IBM SPSS versió 23.0

14. Aplicabilitat i utilitat dels resultats

La menstruació té un paper clau en les esferes bio-psico-socials de la dona i el component cultural d'aquesta pot afectar-les en diferents graus d'una societat globalitzada com és la població de Barcelona. S'ha evidenciat al llarg del treball que les primeres etapes de la vida, com pot ser l'adolescència, són claus per comprendre aquest fenomen, integrar-lo i conviure amb ell des d'una perspectiva positiva.

Per poder treballar la menstruació amb aquests tipus de població és summament important conèixer el punt de partida que disposem. Si els nostres resultats segueixen la línia dels antecedents citats, observarem que, tot i que les noies d'avui dia creuen conèixer el seu cos i possiblement parlen de molts menys mites, tabús i estereotips de gènere, aquests encara els trobem presents en la societat.

A més a més, el component cultural seguirà present per aquest motiu s'espera obtenir resultats diferents depenent del barri i/o escola a la qual es realitzi l'estudi.

Tenir un mapa de la ciutat de Barcelona sobre quina és la percepció de les adolescents vers la menstruació enriqueirà de manera molt gratificant a la població científica, ja que d'aquesta manera es podran elaborar programes d'educació per la salut molt més concrets i detallats. La infermera podrà treballar aquells ítems que consideri més adequats segons les dades que s'obtinguin en l'estudi. L'objectiu final és poder elaborar els programes d'educació per la salut el més a mida possible, perquè els beneficis que s'obtinguin siguin els màxims.

15. Pla de difusió

Un cop s'hagi finalitzat el projecte d'investigació i s'hagin obtingut els resultats, el darrer pas serà la difusió d'aquest a la comunitat científica amb l'objectiu final d'enriquir l'atenció sanitària i orientar-la cap a les necessitats actuals dels nostres adolescents.

S'enviarà la proposta de comunicació al congrés que realitza cada dos anys la *Asociación de Enfermería Comunitaria (AEC)*¹⁸. El darrer va ser realitzat al novembre de 2018, per tant, la comunicació d'aquesta investigació serà enviada per al congrés del 2022. D'altra banda, amb l'objectiu de tenir un ressò internacional amb l'ajuda de la *Federació de Asociaciones de Matronas de España (FAME)*, s'enviarà la comunicació per poder participar en la *International Confederation of Midwives (ICM)*¹⁹, la qual es celebra cada 3 anys, sent la darrera a Toronto el 2017.

Així mateix, s'enviarà l'article elaborat amb els resultats i conclusions de l'estudi a dues revistes, una de caire nacional i l'altra internacional intentant que ambdues siguin d'accés lliure per poder arribar al màxim nombre de lectors. L'article serà enviat a la revista *Adolescere*²⁰, la qual és la revista de formació continuada de la *Sociedad Española de la Medicina de la Adolescencia (SEMA)*. *Midwifery*²¹ serà la revista seleccionada per publicar l'article a nivell internacional. Aquest revista ofereix als autors publicar en modalitat d'accés obert o per subscripcions, en aquest cas, es seleccionarà la primera opció.

---

¹⁸ Asociación de Enfermería Comunitaria. V Congreso Internacional y XI Nacional de la Asociación de Enfermería Comunitaria (AEC) 2018. [Internet] [Citat 30 abril 2020]. Disponible a: <http://www.enfermeriacomunitaria.org/web/index.php/congreso2018-inicio>

¹⁹ International Confederation of Midwife. ICM triennial council meeting 2020. [Internet] [Citat 30 abril 2020]. Disponible a: <https://www.internationalmidwives.org/icm-events/icm-triennial-council-meeting-2020.html>

²⁰ Sociedad Española de Medicina de la Adolescencia. Revista Adolescere. [Internet] [Citat 30 abril 2020]. Disponible a: <https://www.adolescenciasema.org/revista-adolescere/>

²¹ Midwifery Journals. [Internet] [Citat 30 abril 2020]. Disponible a: <https://www.journals.elsevier.com/midwifery/>

Annex 1: Escala METCON

ESCALA METCON: CONEIXEMENTS I ACTITUDS DE LES JOVES DAVANT LA MENSTRUACIÓ						
Codi (emplenar per l'investigador):	País de naixement:	Anys residència a Espanya (emplenar només en cas de no haver nascut a espanya):				
Edat:	Edat menarquia:	País naixement pares:				
Responde a las siguientes afirmaciones marcando la respuesta correcta siendo → 0= totalmente desacuerdo o nunca; 1= muy desacuerdo o muy pocas veces; 2= poco en desacuerdo o pocas veces; 3= algo de acuerdo o alguna vez; 4= bastante de acuerdo o bastantes veces; 5= muy de acuerdo o muchas veces ; 6= No sabe/No contesta)						
1. Entre amigas, primas o hermanas, la menstruación era un tema menos tabú que en el colegio/instituto.	0	1	2	3	4	5 6
2. Entre amigas, primas o hermanas, la menstruación era un tema menos tabú que en casa.	0	1	2	3	4	5 6
3. En el colegio/instituto la menstruación era un tema más tabú que en casa.	0	1	2	3	4	5 6
4. Cuando por primera vez tuve la menstruación, sabía lo que era y me sentí segura.	0	1	2	3	4	5 6
5. Me asusté cuando vi por primera vez la sangre menstrual.	0	1	2	3	4	5 6
6. Al llegar a la menopausia se pierde el atractivo sexual.	0	1	2	3	4	5 6
7. Durante la menstruación se está mala o enferma.	0	1	2	3	4	5 6
8. La menopausia supone el envejecimiento de la mujer porque ya no tiene menstruación.	0	1	2	3	4	5 6
9. Durante la menopausia se requiere tratamiento médico (ansiedad, depresión, sofocos...).	0	1	2	3	4	5 6
10. La sangre menstrual es un cúmulo de suciedad y desechos.	0	1	2	3	4	5 6
11. La sangre menstrual tiene un olor desagradable a descomposición.	0	1	2	3	4	5 6
12. La sangre menstrual es tóxica, por lo que puede tener efectos perjudiciales en alimentos o bebidas que se toquen estando con la menstruación.	0	1	2	3	4	5 6
13. Durante la menstruación no hay que bañarse ni en el mar ni en las piscinas.	0	1	2	3	4	5 6
14. Lavarse la cabeza durante la menstruación puede ser peligroso para la salud	0	1	2	3	4	5 6
15. La sangre menstrual es incompatible con el agua.	0	1	2	3	4	5 6
16. Durante la menstruación no se deben tener relaciones sexuales.	0	1	2	3	4	5 6
17. Durante la menstruación no hay que ducharse porque se corta y es peligroso para la salud.	0	1	2	3	4	5 6
18. Si preparo alimentos como la mayonesa durante la menstruación se estropea o corta con facilidad.	0	1	2	3	4	5 6
19. Conozco mi ciclo menstrual y lo que ocurre en mi cuerpo.	0	1	2	3	4	5 6
20. Conozco en qué momento del ciclo menstrual soy más fértil.	0	1	2	3	4	5 6
21. Necesito recibir más información sobre el ciclo menstrual.	0	1	2	3	4	5 6
22. Hubo personas a mi alrededor (familiares, amigas/os, en el colegio o instituto) que me dijeron qué era la menstruación	0	1	2	3	4	5 6

Annex 2: Taula recollida de dades quantitatives

CODI PERSONAL	BARRI	Dimensió analitzada			
		1	2	3	4
		0→ 1→ 2→ 3→ 4→ 5→ 6→	0→ 1→ 2→ 3→ 4→ 5→ 6→	0→ 1→ 2→ 3→ 4→ 5→ 6→	0→ 1→ 2→ 3→ 4→ 5→ 6→
		0→ 1→ 2→ 3→ 4→ 5→ 6→	0→ 1→ 2→ 3→ 4→ 5→ 6→	0→ 1→ 2→ 3→ 4→ 5→ 6→	0→ 1→ 2→ 3→ 4→ 5→ 6→
		0→ 1→ 2→ 3→ 4→ 5→ 6→	0→ 1→ 2→ 3→ 4→ 5→ 6→	0→ 1→ 2→ 3→ 4→ 5→ 6→	0→ 1→ 2→ 3→ 4→ 5→ 6→

Annex 3: Full informatiu

FULL INFORMATIU PER A PARTICIPANTS AL PROJECTE I TUTORS LEGALS

La investigadora Silvia Martínez Oller, declara com a responsable principal, la següent informació necessària per participar en el projecte que porta com a títol: *Percepció de les noies de 15 i 16 anys sobre la menstruació a la ciutat de Barcelona: Un estudi mixt.*

El principal objectiu del projecte és descriure la percepció de les noies de 15 i 16 anys sobre la menstruació a la ciutat de Barcelona i per poder dur-lo a terme s'ha considerat que la metodologia que donava una millor resposta al projecte és la combinació de la metodologia qualitativa i quantitativa. La metodologia quantitativa consisteix en un estudi observacional transversal a través d'una escala validada amb el nom de METCON, on les participants hauran de respondre de manera anònima el que s'aproximi més a la seva realitat vers la menstruació. Disposaran de 20 minuts per contestar-la i s'habilitarà una aula de, manera similar a un examen, en el propi centre educatiu.

D'altra banda, per donar resposta a la metodologia qualitativa s'ha fet ús d'un disseny fenomenològic descriptiu, on a través de grups triangulars amb la dinamització de l'investigador, les noies donaran resposta i debatran les qüestions que es proposin, en una sessió d'un dia i d'una durada aproximada de 60 a 90 minuts. Es realitzarà en una aula de la Facultat de les Ciències de la Salut Blanquerna.

No serà necessari que totes les noies que participin en l'estudi quantitatiu ho facin en el qualitatiu, ja que la mida de la mostra serà menor, seguint els criteris de saturació d'informació. Tot i això, sí que es tindrà en compte que les que participin en el estudi qualitatiu, ho hagin fet prèviament en el quantitatiu,

d'aquesta manera ja es disposarà de la informació necessària i només caldrà tenir un únic consentiment informat.

Cal recordar que tota la informació que sigui proporcionada per les participants serà tractada de manera anònima, ja que cada document anirà identificat amb un codi i mai amb la identitat de la noia. Pel que fa als grups triangulars, es gravarà l'àudio de cada sessió, a la que només tindran accés els tres investigadors independents per la codificació de les dades i la becària per a la transcripció literal i seran guardades sota supervisió de la investigadora principal. El fitxer de dades de l'estudi estarà sota la responsabilitat de la investigadora principal, la qual disposarà dels drets i obligacions que queden detallats en la *Llei Orgànica 3/2018, de 5 desembre, de Protecció de Dades Personals i garantia dels drets digitals*.

Per qualsevol dubte o pregunta que us pugui sorgir podeu contactar amb la investigadora Silvia Martínez Oller a través del seu correu: silviamo@blanquerna.url.edu

Annex 4: Consentiment informat

CONSENTIMENT INFORMAT

Jo, _____, amb DNI _____, tutor legal de _____ amb DNI _____, actuant amb nom de la representada i sempre sota el seu interès,

DECLARO QUE:

Tant jo com la meva tutoritzada hem estat informats sobre el projecte Percepció de les noies de 15 i 16 anys sobre la menstruació a la ciutat de Barcelona: Un estudi mixt, del que se'ns ha entregat fulla informativa annexa a aquest consentiment i pel qual se'm sol·licita la meva autorització per la participació de la meva representada en el mateix. Hem comprès el seu significat, se'ns han resolt els dubtes i se'ns han exposat les accions que se'n deriven d'aquest. Se'ns han informat de tots els aspectes relacionats amb la confidencialitat i protecció de dades referents a la gestió de dades personals que comporta el projecte i les garanties associades en el compliment de la *Llei Orgànica 3/2018, de 5 desembre, de Protecció de Dades Personals i garantia dels drets digitals*.

La col·laboració de la meva representada en el projecte és totalment voluntària i tenim el dret a firmar la revocació (tant el representant com la representada de manera individual) d'aquest projecte en qualsevol moment del mateix sense que aquesta pugui influir negativament en qualsevol sentit de la persona representada i de la representant. En cas de revocació, les dades de la representada hauran de ser retirades de la base de dades de l'estudi.

Per tot això,

DONO EL MEU CONSENTIMENT A:

1. Participar en el projecte Percepció de les noies de 15 i 16 anys sobre la menstruació a la ciutat de Barcelona: Un estudi mixt.
2. Que la investigadora principal i el seu equip, puguin gestionar les dades personals de la meva tutoritzada i difondre aquella informació generada

del projecte d'investigació. Es garanteix que es preservarà en tot moment la intimitat de la representada, amb les garanties establertes en la *Llei Orgànica 3/2018, de 5 desembre, de Protecció de Dades Personals i garantia dels drets digitals*.

3. Que l'equip d'investigació conservi tots els registres efectuats sobre la meva tutoritzada en suport electrònic, amb les garanties i els terminis legalment previstos, si estiguessin establerts, i a manca de previsió legal, pel temps que fossi necessari per complir les funcions del projecte pel qual les dades van ser recollides.

Marcar en una creu a la part d'estudi que es participarà:

- La representada formarà part de la part **QUALITATIVA** de l'estudi.
- La representada formarà part de la part **QUANTITATIVA** de l'estudi.
- La representada formarà part de les **DUES** parts de l'estudi.

En _____ a __ de _____ del _____.

- Nom, DNI i signatura del tutor legal:
- Nom, DNI i signatura de la participant en l'estudi:
- Nom, DNI i signatura de la investigadora principal:

REVOCACIÓ:

Signa de revocació de tot el citat anteriorment sense qui hi hagi cap tipus de penalització al respecte. En _____ a __ de _____ del _____.

- Nom, DNI i signatura del tutor legal:
- Nom, DNI i signatura de la participant en l'estudi:
- Nom, DNI i signatura de la investigadora principal:

